

Kangasalan luonto ry
% Markku Välimaa
Majaalahdentie 128
36270 Kangasala
markku.valimaa@kolumbus.fi

LAUSUNTO
26.1.2024

Kangasalan kaupunki
kaavoitus
PL 50
36201 Kangasala
kaavoitus@kangasala.fi

ASIA: Lausunto Ruutana-Tarastenjärvi-Asema osayleiskaavasta, kaava nro 26

YLEISTÄ

Kangasalan luonto ry. ja Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry. suhtautuvat kriittisesti Ruutana-Tarastenjärvi-Asema - osayleiskaavahankkeeseen, kaavaan nro 26. Mikään tarjotusta kolmesta kehityskuvavaihtoehdosta ei ole ekologisesti kestävä. Kaavahankkeen jatkaminen edellyttää tarkempia luontoselvityksiä.

KAAVOITUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUMINEN

Kaavahankkeen tavoitteiksi esitetään valtatie 9 ympäristön ja elinkeinotoimintojen alueiden kehittäminen, asumisen ja lähijunaliikenteen kehittäminen sekä pohjoisen 2-kehävyöhykkeen kehittäminen laajempuna kokonaisuutena.

Muistutamme mitä Kangasalan luonto ry. on aikaisemmin lausunut mm. kaksiraiteisen Tampere-Kangasala-Orivesi -radan alueen kaavoituksesta. Se on vuosikymmeniä perustunut Kangasalla matalan asumistehokkuuden hajarakentamiseen, usein poikkeus- ja suunnittelutarveratkaisuun. Tämä on vienyt pohjan lähijunaliikenteeltä, joka loppui 1990-luvulla. Vuosikymmeniä kestänyt lyhytnäköinen kaavoitus kostautuu nyt, kun lähijunaliikennettä halutaan palauttaa. Korkeampaa asumistehokkuutta ja asemilla tarvittavaa liityntäpysäköintiä on vaikea toteuttaa.

Ruutanan alueen kasvu on toivottavaa, jotta palvelut paranisivat. Osayleiskaavan alueella asuu nykyisin noin 3500 henkeä, Ruutanassa hieman alle 3000 ja Kangasalan asemalla hieman yli 500. Kaavan vaihtoehdoissa esitetty asukasmäärä on vaihtoehdossa A 5000, vaihtoehdossa B 7000 ja vaihtoehdossa C 10000 henkeä. Kasvulukujen realistisuutta voi epäillä, koska läheisen Lamminrahkan alueen rakentaminen ja samalla sen asukasluvun kasvu näyttää paljon odotettua hitaammalta. Kaavassa Kangasala näyttää valmistautuvan väestö- ja työpaikkakilpailuun Tampereen kaupunkiseudun muiden kuntien kanssa.

Kaava-alue on alueellisesti merkittävä ekologisten yhteyksien kannalta. Länsiosien metsäalueet ulottuvat Orivedelle saakka. Niillä on suuri merkitys myös lähivirkistykseen ja ulkoilun kannalta (mm. Kaarinan polku). Nämä yhteydet tulisi turvata Tampereen suuntaan (Niihaman ja Kaupin alueelle). Myös Ruutanan ja Kangasalan aseman välinen alue on näiden yhteyksien kannalta merkittävä, ja sitä kautta kulkevaa yhteydet Vesijärven ranta-alueisiin ja Kirkkoharjuun tulisi säilyttää.

Kangasalan Asemalta tarkastellen varsinkin vaihtoehto B näyttää huonolta. Lähinnä yritysalueisiin perustuva kaavoitus ei istu nykyiseen pientalovaltaiseen asutukseen ja pienipiirteiseen maastoon. Se uhkasi vielä tällä hetkellä monipuolista luontoa ja olemassa olevia ekologisia yhteyksiä.

Aiemmat Ruutanan osayleiskaavaa varten tehdyt luontoselvitykset ovat vanhoja ja huomattavan vajaita. Niissä monet lajiesiintymät olivat melko pieniä. Olisi hyvä, että esiintymät tarkistettaisiin tässä yhteydessä ja kaavan uudet alueet inventoitaisiin huolellisesti luonnonarvojensa ja ekologisten yhteyksien selvittämiseksi.

Ruutanan alueella on useita lepakko-, liito-orava- ja viitasammakkoalueita. Havaintoja on myös tummaverkkoperhosesta, joistakin lintulajeista sekä kasvillisuuden kannalta merkittävistä kohteista. Selvitys on näiden osalta hyvin puutteellinen. Liitteissä 1 (arvokas eläinlajisto) ja 2 (arvokkaat luontotyypit ja kasvillisuus) käytetty karttapohja ei ole ajantasainen, ainakin seurakuntatalosta koilliseen puuttuu tiestöä ja uudempia asuinrakennuksia.

Kaava-alueen luonto on monin paikoin pienipiirteistä eri-ikäisten metsien, kalliomaaston, pienvesien ja eri-ikäisen asutuksen mosaiikkia. Tällainen ympäristö tarjoaa esiintymismahdollisuuksia monille lajeille, mutta esiintymät jäävät usein pieniksi. Elinympäristölaikkujen yhteydet ovat tällöin tärkeitä. Kaavan eteläosassa Kangasalan Aseman ja Ruutanan Jussilan välinen alue on hyvä esimerkki tällaisesta alueesta. Siellä on edustavaa kallio-, metsä- ja puoluontoa. Potentiaalisesti arvokkaita kohteita voisivat olla Saarisenvuori ja Perä-Haliman ranta-alue, Perä-Haliman laskupuro, Lintuvuoren alue, Myös Aseman teollisuusalueelta Metsäkulman pohjoispuolelle kulkevassa purossa on luonnontilaisia kohtia, jotka olisi syytä inventoida. Alueen kautta kulkee suosittu Kirkkoharjusta Ruutanan koululle kulkeva hiihtoreitti.

Alueella liikkuu hirvieläimiä ja sieltä on tehty havaintoja saukosta ja ilveksestä. Elinympäristö vaikuttaa myös sopivalta liito-oravalle. Linnusto on edustava: hömötiainen, kuusitiainen, töyhtötiainen, pyrstötiainen, pyy, palokärki, pohjantikka, harmaapäätikka, varpuspöllö, lehtopöllö, kanahaukka, koskikara (joinain talvina Perä-Haliman laskupurolla). Kasvistosta voidaan mainita lehtokasvit kotkansiipi, näsiä, lehtoimikkä sekä varttuneessa metsässä tavattava yövilkka.

Merkittävä heikkous on viheryhteyden puuttuminen koko kaava-alueelta muihin metsäalueisiin. Karttatarkastelussa voi todeta, että ainoa ekologinen (maa)käytävä on nyt itä-länsisuunnassa Ruutanan taajaman ja 9-tien välissä suuntautuen Vesijärven pohjoispuolelle. Tämän yhteyden on kyllä Marja Nuottajärvi huomionnut luontoselvityksessä 2009. Muutoin viheryhteydet alueen ulkopuolelle ovat huonot 9-tien, Tampereen ja Kangasalan taajamien sekä Vesijärven katkaistessa tai ainakin voimakkaasti heikentäessä niitä.

YHTEENVETO

Ympäristöjärjestöjen käsityksen mukaan kolmesta kehityskuvavaihtoehdosta mikään ei ole ekologisesti kestävä. Kaupunkistrategia 2029:ssä mainittujen tavoitteiden Hiilinielut ja luonnon monimuotoisuus -tulokset ovat hyvin negatiiviset, jos alueen läpi rakennetaan kehätie. OAS:n mukaan (s. 18) luontoselvitysten päivitys ja täydennys on käynnistynyt 2022. Jos kaavahanketta jatketaan, odotamme sen pohjalta muotoutuvaa 0-vaihtoehtoa.

Kangasala 26.1.2024

Kangasalan luonto ry

Markku Välimaa
puheenjohtaja

Tuija Lahti
sihteeri

Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry.

Antti Virnes
puheenjohtaja

Sari Hämäläinen
järjestösihteeri